

Helsingin sosiaaliviraston johtava lakimies Tapio Rätty käsittelee palstalla sosiaalihuollon ajankohtaisia lakikysymyksiä.

Lakisivut tarjoavat juridista hyötytietoa sosiaalialan ammattilaisille.

Juristin nurkkaus -palstan lisäksi sivuilla julkaistaan muita sosiaalialan juristien kirjoituksia, lakiuutisia ja lakitiedon verkkopalvelujen esittelyjä.

Vireillä eduskunnassa -palstalle kootaan hallituksen lakiesityksiä.

Kerro meille, mitä aiheita toivot sivuilla käsiteltävän: palaute@sosiaaliturva.fi

Palstalla aiemmin julkaistuja kirjoituksia on koottu artikkelipankkiin: www.sosiaaliturva.fi

Toimeentulotukea voidaan myöntää potenssilääkkeeseen, jos lääke on asiakkaan sairauden hoidolle toimeentulotukilain tarkoittamassa mielessä tarpeellinen. Toimeentulotuella korvattavissa menoissa on aina kysymys kohtuullisista, tarpeen mukaisista menoista.

Millä edellytyksillä toimeentulotukea myönnetään lääkemenoihin?

Toimeentulotuki jakaantuu perustoimeentulotukeen sekä täydentävään toimeentulotukeen (lain 7 §). Kun perustoimeentulotukea myönnetään, otetaan huomioon perusosalla katettavat menot sekä muut perusmenot. Perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat muun muassa vähäiset terveydenhuoltomenot. Vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot kuuluvat tarpeellisen suuruusina muihin perusmenoihin.

Perusosalla katettaviin vähäisiin terveydenhuoltomenoihin kuuluvat lähtökohtaisesti jokapäiväiseen elämään liittyvät ”kodin apteekin” menot.

Vähäistä suurempina terveydenhuoltomenoina tulevat kysymykseen erityisesti lääkärin sairaudenhoitoon määräämien lääkkeiden hankintakustannukset tai muut sellaiset lääkemenot, jotka eivät ole luonteeltaan jokapäiväisiä terveydenhuoltomenoja. Niiden suuruus voi sinänsä vaihdella perheiden elinoloistakin riippuen.

Perusosaan kuulumattomina muina tarpeellisen suuruusina terveydenhuoltomenoina voidaan pitää kalliita lääkkeitä tai määrältään suuria terveydenhuoltomenoja, joita ei korvata riittävästi muista järjestelmistä, kuten sairausvakuutuksesta tai vammaistuesta. Tällaisia menoja ovat ainakin lääkärin määräyksellä hankitut lääkkeet, lääkinnälliset tarvikkeet, proteesit ja apuvälineet, terveyden- ja sairaanhoidon maksut ja muut terveydenhuoltomenot, joiden määrä ei ole keskimäärin vähäinen.

Kyseessä ei tarvitse olla sairauden hoito
Toimeentulotukilaisissa ei ole rajattu sitä, mistä johtuvaan terveydenhuoltomenoon tukea voidaan myöntää. Terveydenhuollon kustannuksina voidaan korvata myös sellaisia menoja, jotka eivät johdu sairauden hoidosta. Tällaisia kustannuksia ovat esimerkiksi hedelmöityshoidon ja ehkäisytablettien kustannukset.

Toimeentulotuen myöntämiselle ei ole merkitystä välttämättä sillä, ovatko lääkkeet sairausvakuutuskorvattavia. Sairausvakuutuksen korvauskriteerit ovat erilaisia kuin toimeentulotukilain tarkoittaman tarpeellisuusharkinnan kriteerit.

Kun otetaan huomioon toimeentulotukilain viimesijaisuus, tuen hakijan on kuitenkin tarvittaessa esitettävä selvitystä siitä, oikeuttaako hänelle määrätty lääke sairausvakuutuskorvaukseen tai korvataanko lääke jonkin muun järjestelmän kautta. Jos sairausvakuutuskorvausta ei myönnetä, se ei kuitenkaan ilman muuta tarkoita sitä, että terveydenhuoltomeno jäisi toimeentulotukea myönnettäessä huomioon otettavien menojen ulkopuolelle.

Toimeentulotukilain soveltamisessa ei merkitystä myöskään ole sillä, onko lääke tarkoitettu muuhun kuin elimellisen sairauden hoitoon.

Pelkkä puhelinresepti ei oikeuttanut toimeentulotukeen

Korkeimman hallinto-oikeuden viime syksyisessä ratkaisussa oli kysymys toimeentulotuen myöntämisestä potenssilääkkeeseen. Lääke oli määrätty puhelinmääräyksenä siten, että määräykseen oli merkitty kysymyksessä olevan sairauden hoito. (KHO 11.8.2006 T 1889)

Toimeentulotukihakemus hylättiin kunnassa, koska kysymys ei ollut Kansaneläkelaitoksen hyväksymästä perussairauden hoidosta. Oulun hallinto-oikeus katsoi puolestaan päätöksessään, että hakija ei lääkärintodistuksella ollut osoittanut mainitun potenssilääkkeen olevan hänen terveydenhoidolleen tarpeellinen. Hallinto-oikeus pysytti ratkaisullaan viranhaltijan ja lautakunnan päätökset.

KHO katsoi päätöksessään, että toimeentulotukea myönnettäessä ratkaisevaa on lääkkeen tarpeellisuus potilaan hoidossa. Pääsääntöisesti lääkkeen hankintakustannukset tulee kattaa toimeentulotuella silloin, kun kyseessä on lääkärin määräämä lääke. KHO:n mukaan toimeentulotuen hakijan on kuitenkin selvítettävä lääkkeen tai hoidon tarpeellisuus.

Toimeentulotuen hakijalta voidaan siten edellyttää, että hän toimittaa lääkärin lausunnon lääkkeen tai hoidon tarpeellisuudesta. Toimeentulotukiasiakkaan tulee lisäksi selvittää mahdollisuus saada lääkkeestä sairausvakuutuskorvaus.

KHO totesi nimenomaisesti päätöksessään, että toimeentulotukea myönnettäessä pelkkää lääkkeen puhelinmääräyksessä olevaa mainintaa sairauden hoidosta ei voida pitää riittävänä selvityksenä lääkkeen tarpeellisuudesta potilaan hoidossa. KHO pysytti Oulun hallinto-oikeuden ratkaisun.

Selvitys potenssilääkkeen tarpeellisuudesta oikeutti tukeen

Toisessa KHO:n ratkaisussa oli myös kysymys toimeentulotuen myöntämisestä potenssilääkkeeseen. Tässä tapauksessa asiakas oli esittänyt selvityksenä hoitavan lääkärin antaman lausunnon, josta ilmevät hakijan sairaudet sekä se, että lääke oli asiakkaan sairaanhoidolle tarpeellinen. Lisäksi asiakas oli esittänyt selvityksen lääkkeen hankkimisesta aiheutuneista kohtuullisista menoista. (KHO 11.8.2006 T 1887)

Viranhaltija oli hylännyt toimeentulotukihakemuksen, koska lääke ei oikeuttanut sairausvakuutuskorvaukseen ja oli sen takia katettava toimeentulotuen perusosalla. Turun hallinto-oikeus katsoi puolestaan, että lääkehoitoa ei ollut määrätty elimel-

lisen sairauden hoitoon. Kyseessä ei siten ollut sellainen toimeentulotuesta annettun lain ja asetuksen tarkoittama tarpeellinen terveydenhoitomeno, joka olisi katettava toimeentulotuella. Hallinto-oikeus pysytti lautakunnan päätökseen.

KHO kumosi hallinto-oikeuden ja lautakunnan päätökset. Se katsoi, että toimeentulotuesta annettussa laissa ei ole rajoitettu sitä, mistä johtuvaan terveydenhuoltomenuun tukea voidaan myöntää. Merkitystä ei ole sillä, onko kyseessä elimellisen sairauden vai muun sairauden hoito. Toimeentulotukilaki ei myöskään edellytä menona huomioon otettavien lääkkeiden sairausvakuutuskorvattavuutta.

KHO viittasi ratkaisussaan esitettyyn lääkärintodistukseen, josta ilmeni hakijan sairauden tila ja se, että kyseessä oleva potenssilääke oli hänen hoidolleen tarpeellinen. Hakija oli lisäksi esittänyt selvityksen lääkkeen hankkimisen aiheuttamista kohtuullisista menoista. KHO piti lääkkeen hankinnasta aiheutunutta menoa toimeentulotukilaisissa korvattavana toimeentulotuen oikeuttavana menona.

Toimeentulotuella korvataan vain kohtuulliset menot

Toimeentulotuen hakijan on esitettävä riittävä selvitys joko lääkärintodistuksin tai muulla tavoin siitä, että haettu korvattava hoito tai lääke on hänen sairauden hoidolleen toimeentulotukilain tarkoittamassa mielessä tarpeellinen. Pelkkä lääkemääräyksessä oleva rastitus tai muu maininta siitä, että kyseessä on sairauden hoito, ei riitä.

Vaikka lääkkeeseen ei voitaisikaan myöntää sairausvakuutuslain mukaan sairausvakuutuskorvausta, hakijan on kuitenkin esitettävä lääkkeen hinnan muodostumisesta ja mahdollisista muun lainsäädännön mukaan maksettavista korvauksista selvitys. Toimeentulotuella korvattavissa menoissa on aina kysymys kohtuullisista, tarpeen mukaisista menoista. ●

Laki toimeentulotuesta 1412/1997

Lait sekä korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien ratkaisuja verkossa: www.finlex.fi